

ການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງອາຫານສັດ ໃນລະບົບການລ້ຽງສັດຢູ່ເຂດພູດອຍ

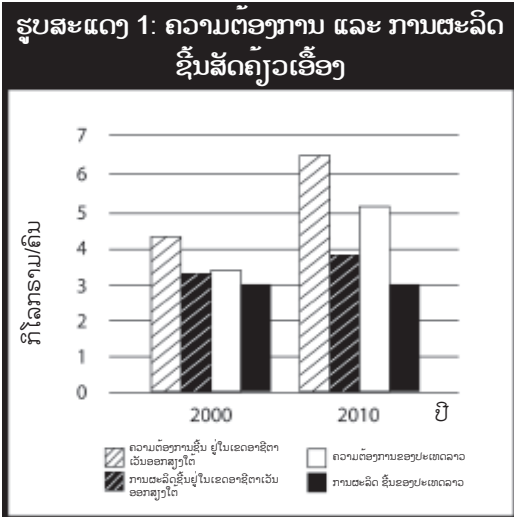

ການຈັດການແຫຼ່ງອາຫານສັດເປັນເງື່ອນໄຂທີ່ເປັນກຸນແຈທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ຢູ່ເຂດພູດອຍສາມາດ ຫັນປ່ຽນລະບົບການລ້ຽງສັດຂອງເຂົາເຈົ້າ. ມັນຈະຊ່ວຍໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ ສາມາດຮັກສາສັດໄວ້ໄກ້ບ້ານ, ມີການດູແລຮັກສາທີ່ດີກວ່າ, ມີຜຸ່ນຄອກສຳລັບນາ ແລະ ສວນ, ແລະ ສາມາດຫອມສັດຂາຍ

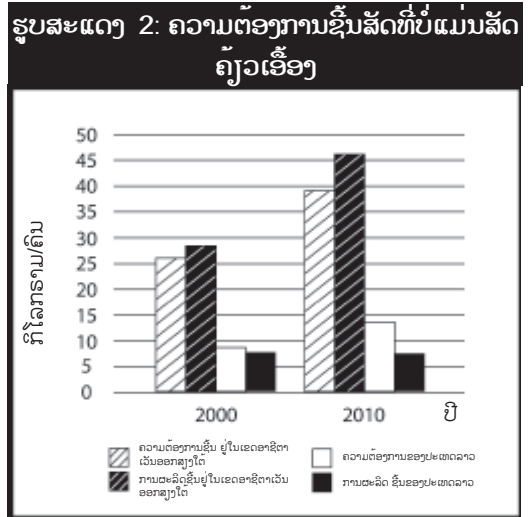
ໃນຂົງເຂດອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ ມີຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານຜະລິດຕະພັນສັດ ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ. ໃນສປປ ລາວ ເຮົາສຳລັບຊັ້ນສັດຈຳພວກກະເພາະດຽວເຊັ່ນ: ໝູ ແລະ ໄກ່ ຄາດຄະເນວ່າຈະສາມາດຕອບສະໜອງໄດ້ຕາມຄວາມຕ້ອງການ. ແຕ່ຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານຜະລິດຕະພັນຊັ້ນຈາກສັດຄັ້ງເອື້ອງເຊັ່ນ: ງົວ, ຄວາຍ ແລະ ແບ້ ຈະສູງກວ່າຄວາມສາມາດທີ່ຈະສະໜອງໄດ້. ຄວາມຕ້ອງການ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຊັ້ນສັດຄັ້ງເອື້ອງໃນທົ່ວພາກພື້ນແມ່ນມີເພີ່ມຂຶ້ນ.

ເພື່ອຮັບປະກັນການດຳລົງຊີວິດ, ຊາວກະສິກອນຢູ່ເຂດພູດອຍຂອງລາວ ໄດ້ມີການເພິ່ງພາອາໄສການລ້ຽງສັດ ເພີ່ມຂຶ້ນ. ການປະສົມປະສານເຂົ້າກັນລະຫວ່າງ ການນຳໃຊ້ອາຫານສັດທີ່ມີຄຸນນະພາບ, ການຄຸ້ມຄອງສັດ ແລະ ການສັກຢາປ້ອງກັນ ແລະ ປິ່ນປົວພະຍາດສັດ ເປັນວິທີທາງອອກອັນນຶ່ງ ທີ່ມີປະສິດທິຜົນສູງ, ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ ແລະ ມີຄວາມຍືນຍົງ ໃນວຽກງານການລ້ຽງສັດ. ການມີແຫຼ່ງອາຫານທີ່ມີການຄຸ້ມຄອງດີ ເປັນປັດໄຈຫຼັກທີ່ເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ອາດຂະຫຍາຍລະບົບການລ້ຽງສັດຂອງເຂົາເຈົ້າໃນເຂດພູດອຍໄດ້ ເພາະຊາວກະສິກອນສາມາດລ້ຽງສັດ

ແລະ ດູແລສັດໃນເຂດໃກ້ຄຽງກັບບ້ານ. ນອກຈາກນັ້ນ, ພວກເຂົາຍັງສາມາດໃຊ້ມູນສັດສຳລັບເປັນຜູ້ນຳໃສ່ນາ ແລະ ສວນຄົວ ແລະ ສາມາດທອມສັດໃຫ້ຕູ້ຍພິກ່ອນຈະຂາຍອອກໄດ້.

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນໄດ້ຈາກ Vercoe et al 1997

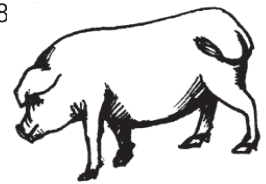
ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນໄດ້ຈາກ Vercoe et al 1997

ການລ້ຽງສັດແບບກະເສດສຸມ: ແມ່ນເສັ້ນທາງນຳໄປສູ່ການຫຼຸດພື້ນ ອອກຈາກຄວາມທຸກຍາກ

ບັນຫາພະຍາດ ແລະ ອາຫານເປັນຂໍ້ຈຳກັດອັນ ຮ້າຍແຮງຕໍ່ການປະກອບສ່ວນຂອງການລ້ຽງ ສັດ ເຂົ້າໃນການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ໃນເຂດ ຊົນນະບົດ. ໂດຍລວມງົວຄວາຍທີ່ຕາຍຍ້ອນ ເປັນພະຍາດແມ່ນມີໜ້ອຍ, ຍົກເວັ້ນການຕາຍ ຂອງງົວ ແລະ ຄວາຍນ້ອຍຍ້ອນພະຍາດກາ ຝາກພາຍໃນ, ພະຍາດຂີ້ປູນ (Toxocaravi- tulozum) ທີ່ມີເຖິງ 30-40%. ນອກຈາກນັ້ນ ການຂາດ ແຄນແຫຼ່ງອາຫານສັດຢູ່ໃກ້ບ້ານ ແລະ ຄວາມພະຍາຍາມໃນການປົກປ້ອງບໍ່ໃຫ້ ສັດລ້ຽງມາທຳລາຍພືດປູກ, ໄດ້ເຮັດໃຫ້ງົວ ແລະ ຄວາຍຕ້ອງໄດ້ໄປຫາກິນຫ່າງໄກອອກຈາກ ບ້ານ ແລະ ພາໃຫ້ສັດມັກເສຍຫາຍຢູ່ເລື້ອຍໆ. ໂດຍທົ່ວໄປ, ຊາວກະສິກອນຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ເວລາ ເຖິງ 4 ຊົ່ວໂມງຕໍ່ວັນເພື່ອຊອກຫາ ແລະ ກະກຽມອາຫານສຳລັບເກືອໝູຂອງເຂົາເຈົ້າ. ບັນຫາດ້ານພະຍາດ ແລະ ອາຫານ ເຫຼົ່ານັ້ນເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນບໍ່ສາມາດຫຼຸດພື້ນອອກຈາກລະບົບການລ້ຽງສັດແບບປ່ອຍດັ່ງທີ່ເປັນຢູ່, ຊຶ່ງ ເປັນລະບົບການລ້ຽງສັດທີ່ລົງທຶນຕ່ຳ, ມີຜົນຜະລິດກໍຕ່ຳ ແລະ ມີໂອກາດໃນການນຳໃຊ້ ຫຼື ຂາຍກໍຕ່ຳໄດ້. ລະບົບການ ລ້ຽງສັດແບບນີ້ ຈະບໍ່ສາມາດຊ່ວຍຊາວກະສິກອນໃຫ້ຫຼຸດພື້ນອອກຈາກການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ຫຼື ຊ່ວຍແກ້ໄຂບັນຫາ ຄວາມທຸກຍາກໄດ້.

ສັງລວມຂໍ້ມູນການລ້ຽງສັດ

- 89 % ຂອງຄອບຄົວທີ່ທຳການຜະລິດ ແມ່ນມີການລ້ຽງ ສັດ (ຜົນການສຳຫຼວດສະຖິຕິກະສິກຳ ປີ 2000).
- ຫຼາຍກວ່າ 95% ຂອງສັດລ້ຽງທັງໝົດ ເປັນຜົນຜະລິດ ຈາກການຜະລິດລະດັບຄອບຄົວຂອງຊາວກະສິກອນ (Stur et al. 2002).
- ໃນພາກເໜືອ, ການລ້ຽງສັດຈະປະກອບສ່ວນຫຼາຍກວ່າ 50% ຂອງລາຍຮັບຂອງຄອບຄົວ.
- 70 % ຂອງຊາວບ້ານໄດ້ຖືວ່າພະຍາດສັດເປັນສາເຫດ ໃຫຍ່ຂອງຄວາມທຸກຍາກ (ADB 2001).
- ຈາກການສຳຫຼວດຊາວກະສິກອນໃນເຂດພູດອຍໄດ້ ລາຍງານວ່າ ມີໄກ່ຕາຍຍ້ອນພະຍາດທຸກໆປີ ແລະ ມີເບີ ເຊັ່ນການຕາຍສູງກວ່າ 8 ແລະ ພູຕາຍຍ້ອນພະຍາດ ລະບາດສູງກວ່າ 80% (FLSP 2002).

ເຖິງວ່າຈະມີຢາທີ່ມີຄຸນນະພາບດີກໍຕາມ, ການຄວບຄຸມພະຍາດສັດເປັນເລື່ອງທີ່ຍາກ, ເພາະວ່າມັນຕ້ອງໄດ້ເຕົ້າໂຮມ ສັດລ້ຽງ ແລະ ທຳການປ້ອງກັນ ຫຼື ປິ່ນປົວໃນມື້ດຽວກັນ. ເນື່ອງຈາກວ່າຊາວກະສິກອນໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຕໍ່າ ແຕ່ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເພີ່ມຂຶ້ນຈາກການສັກຢາປ້ອງກັນ, ດັ່ງນັ້ນ ຈິ່ງສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ວິທີການນີ້ມີແນວໂນ້ມຈະປະສົບກັບຄວາມຫຼົ້ມເຫຼວ.

ການລົງເສີມ ລະບົບການປູກພືດອາຫານສັດ

ທ. ສິງ, ກໍຄືກັນກັບຊາວກະສິກອນຜູ້ອື່ນໆ ໃນບ້ານຫ້ວຍເຮ້ຍ ທີ່ເຄີຍໄດ້ປ່ອຍສັດຂອງລາວອອກໄປຫາອາຫານກິນເອງ. ເນື່ອງຈາກວ່າ ງົວທີ່ລາວໄດ້ປ່ອຍໄປນັ້ນ ໄດ້ເຂົ້າໄປທຳລາຍເຄື່ອງປູກຂອງຝັງຂອງຄົນອື່ນ ຈິ່ງເຮັດໃຫ້ລາວຕ້ອງໄດ້ຈ່າຍຄ່າປັບໃໝຢູ່ເປັນປະຈຳ. “ພວກເຮົາໄດ້ປ່ອຍງົວອອກໄປຫາກິນໄກບ້ານເຮັດໃຫ້ງົວແຫ, ການຍິງເອົາງົວຈະງ່າຍກວ່າການຈັບເອົາ” ຫຼາຍໆໂຕກໍເສຍຫາຍໄປໃນປ່າ.

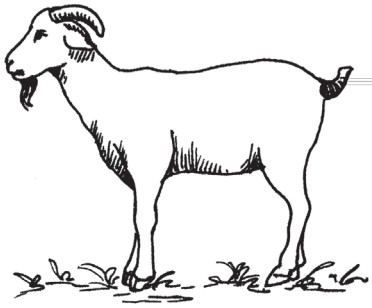
ໃນ ປີ 1997, ທ. ສິງ ໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນທົດລອງປູກພືດອາຫານສັດຫຼາຍສາຍພັນໃນແປງນ້ອຍໆ ເພື່ອວ່າຈະມີສາຍພັນໃດນຶ່ງທີ່ຈະສາມາດເອົາໄປນຳໃຊ້ເກືອສັດຢູ່ໃກ້ບ້ານໄດ້. ລາວເຫັນໄດ້ວ່າ ໃນລະດູແລ້ງພືດອາຫານສັດກໍຍັງຂຽວຢູ່ດັ່ງນັ້ນ, ລາວຈິ່ງໄດ້ຂະຫຍາຍ ເນື້ອທີ່ອອກໄປໃນແຕ່ລະປີ. ລາວເລີ່ມຕົ້ນຜູກສັດຂອງລາວໄວ້ໃກ້ເຮືອນ ແລະ ຕັດຫຍ້າທີ່ລາວປູກນັ້ນມາໃຫ້ພວກມັນກິນ. ລູກງົວທີ່ໄດ້ກິນຫຍ້າປູກຈະໃຫຍ່ໄວກວ່າ: ຖ້າລາວຂາຍງົວທີ່ມີອາຍຸ 10 ເດືອນຈະໄດ້ເງິນຫຼາຍກວ່າຄົນຂ້າງເຮືອນຂາຍງົວທີ່ມີອາຍຸ 12 ເດືອນ. ເມັຍຂອງລາວກໍເລີ່ມໃຊ້ຖົ່ວສະໂຕໂລເພື່ອເກືອໝູ ຊຶ່ງສາມາດຫຼຸດຜ່ອນເວລາໃນການລ້ຽງທອມໝູຈາກ 5 ເດືອນມາເປັນ 3 ເດືອນ.

ໃນເນື້ອທີ່ປູກພືດອາຫານສັດ 1 ເຮັກຕາ, ປັດຈຸບັນ ທ. ສິງ ໃຊ້ເວລາພຽງແຕ່ 30 ນາທີ ເພື່ອຕັດຫຍ້າມາເກືອຜູງງົວທີ່ມີການຂະຫຍາຍເຖິງ 5 ແມ່, ເມັຍຂອງລາວກໍໄດ້ຕັດຖົ່ວສະໂຕໂລມາເກືອໝູ ແລະ ແບ້. ລາວສາມາດຫຼຸດເນື້ອທີ່ໄຮ່ຂອງຄອບຄົວລາວລົງເຄິ່ງນຶ່ງ ແລະ ຕັ້ງໃຈວ່າຈະເຊົາເຮັດໄຮ່ເມື່ອເວລາລາວມີພືດອາຫານສັດພຽງພໍ ແລະ ເມື່ອການລ້ຽງສັດຂອງລາວເປັນລະບົບດີ. ເນື່ອງຈາກວ່າ ມີຄວາມສາມາດຮັກສາສັດລ້ຽງໄວ້ໃກ້ບ້ານໄດ້, ເຂົາເຈົ້າຈິ່ງສາມາດສະໜອງການຮັກສາສຸຂະພາບສັດ ແລະ ທ້ອນໂຮມຝຸ່ນຄອກໄດ້. ໃນບ້ານນີ້, ປັດຈຸບັນໄດ້ມີຫຼາຍກວ່າ 20 ຄອບຄົວ ທີ່ກຳລັງພັດທະນາລະບົບການລ້ຽງສັດທີ່ຄ້າຍຄືກັນກັບແບບນີ້.

ການລ້ຽງສັດ

ການລ້ຽງສັດ ໄດ້ກາຍເປັນກິດຈະກຳໃນການດຳລົງຊີວິດ ອັນນຶ່ງ ທີ່ຊາວກະສິກອນຄິດວ່າ ຈະສາມາດເປັນທາງອອກ ສຳລັບການຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ດ້ວຍເຫດຜົນຕ່າງໆດັ່ງນີ້:

1. ສັດລ້ຽງສາມາດຂາຍໄດ້ທຸກເວລາໂດຍທີ່ຕະຫຼາດຍັງມີຄວາມຕ້ອງການສູງ ແລະ ລາຄາກໍສະໝໍ່າສະເໝີ.
2. ສັດລ້ຽງຈຳພວກ ງົວ, ຄວາຍ ແລະ ແບ້ ມີຄວາມສາມາດຍ່າງໄປຫາຕະຫຼາດໃນໄລຍະທ່າງໄກໄດ້.
3. ສັດລ້ຽງ ສະໜອງຝຸ່ນຄອກ ສຳລັບການຮັກສາລະດັບຂອງຜົນຜະລິດຂອງນາເຂົ້າ ແລະ ສວນໄວ້ໄດ້.
4. ການລ້ຽງສັດສາມາດຕອບສະໜອງຜົນຕອບແທນຕໍ່ທົວໜ່ວຍແຮງງານສູງ.
5. ສັດໃຫຍ່/ສັດຄົງເອື້ອງ ສາມາດກິນເສດອາຫານ ທີ່ບໍ່ສາມາດນຳໃຊ້ໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດອື່ນໄດ້.
6. ໃນຫຼາຍໆກໍລະນີ, ສັດລ້ຽງເປັນພາຫານສິ່ງດຽວ ສຳລັບການສະສົມທຶນຮອນຂອງຊາວກະສິກອນ.
7. ສັດລ້ຽງມີຄວາມຫວັ່ນໄຫວຫ້ອຍຕໍ່ສະພາບແຫ້ງແລ້ງ ແລະ ນ້ຳຖ້ວມ, ຊຶ່ງບໍ່ຄືກັບພືດເພາະມັນສາມາດຂາຍອອກໄດ້ໃນເມື່ອມີສະພາບການຄັບຂັນເກີດຂຶ້ນ.

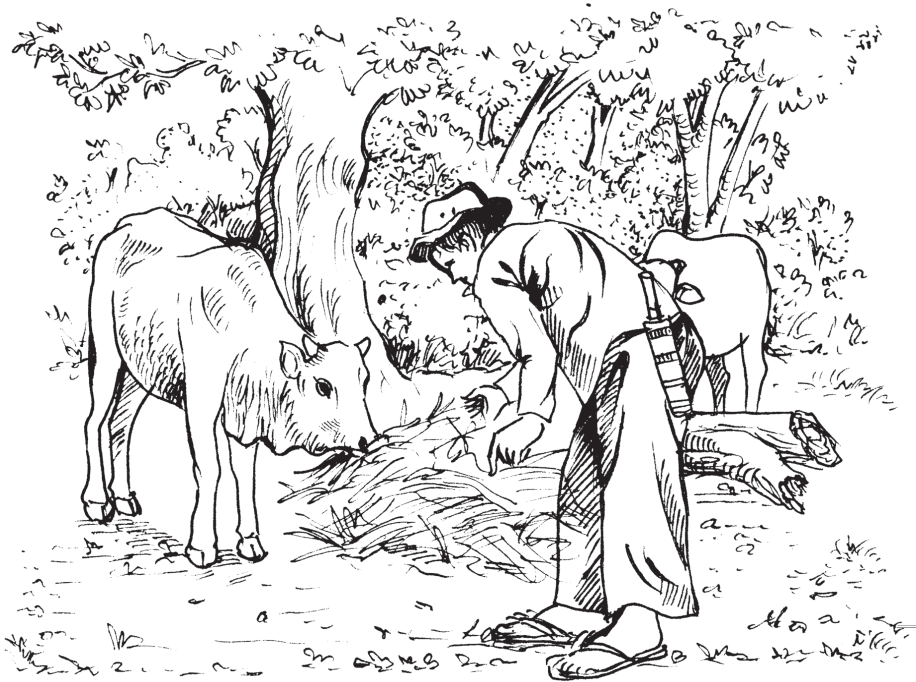
ທ. ສິງບໍ່ໄດ້ໂດດດ່ຽວອີກແລ້ວ. ຢູ່ບ້ານຊ້າງ, ແຂວງຊຽງຂວາງ ມີ 17 ຄອບຄົວ ໃນຈຳນວນທັງໝົດ 23 ຄອບຄົວ ທີ່ມີຢູ່ໃນບ້ານ ກຳລັງລ້ຽງສັດເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ໂດຍມີຜູ້ທີ່ເຄີຍເຮັດມາກ່ອນແລ້ວ 4-5 ຄອບຄົວ. ປັດຈຸບັນໃນບ້ານດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ປູກຫຍ້າເປັນ 4,5 ເຮັກຕາ ແລະເນື້ອທີ່ໄຮ່ໄດ້ຫຼຸດລົງຈາກ 40 ເຮັກຕາມາເປັນ 18 ເຮັກຕາ, ຊຶ່ງສ່ວນໃຫຍ່ເປັນຜົນມາຈາກການປັບປຸງລະບົບການລ້ຽງສັດ ແລະ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງການຜະລິດເຂົ້ານາ. ຜົນສຳເລັດເຫຼົ່ານັ້ນເປັນທີ່ໜ້າເຊື່ອຖືໄດ້, ເພາະວ່າມັນບໍ່ແມ່ນຜົນສຳເລັດທີ່ໄດ້ມາແບບໂດດດ່ຽວສະເພາະແຕ່ຄອບຄົວໃດຄອບຄົວນຶ່ງ ຫຼື ບ້ານໃດບ້ານນຶ່ງເທົ່ານັ້ນ, ແລະມັນກໍບໍ່ແມ່ນຜົນສຳເລັດຂອງ

ຄອບຄົວຕົວແບບທີ່ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນແບບບໍ່ຍືນຍົງຈາກພາຍນອກ 40 % ຂອງຊາວກະສິກອນໃນບ້ານທີ່ໄດ້ມີການພັດທະນາລະບົບການປູກພືດອາຫານສັດມາແລ້ວຢ່າງໜ້ອຍ 2 ປີ ເຫັນໄດ້ວ່າ ໄດ້ຮັບຜົນຕອບແທນຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ. ໃນທຸກໆກໍລະນີ, ການພັດທະນາແຫຼ່ງອາຫານສັດ ຈະສາມາດຊ່ວຍຊາວກະສິກອນຫັນປ່ຽນລະບົບການລ້ຽງສັດ ໄປສູ່ການຜະລິດເພື່ອເປັນສິນຄ້າ. ວຽກງານດັ່ງກ່າວກຳລັງໄດ້ຮັບການຜັນຂະຫຍາຍອອກສູ່ຄອບຄົວໃໝ່ ແລະ ບ້ານໃໝ່.

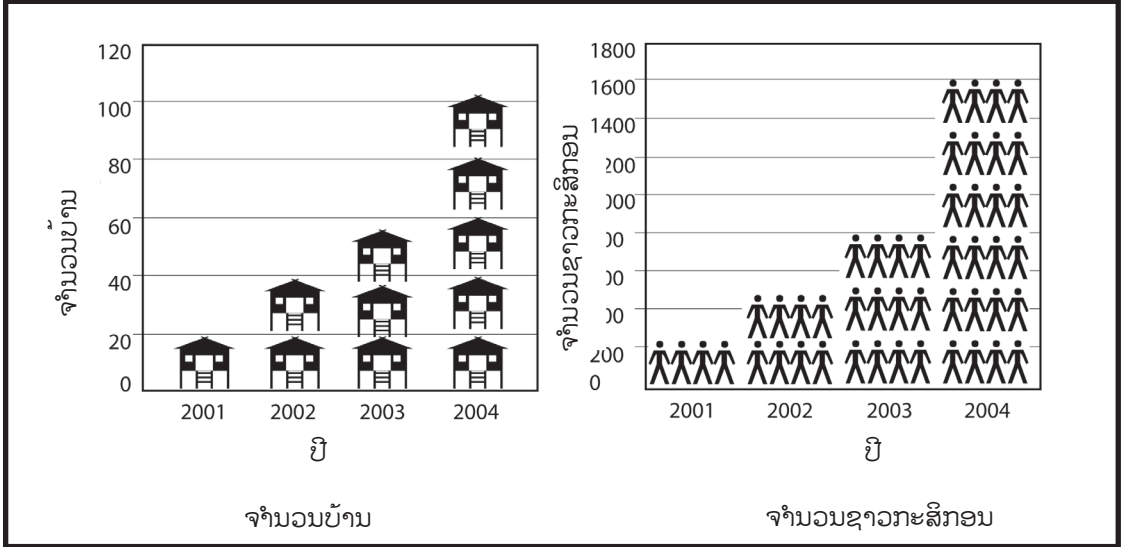
ການຊອກຫາສາຍພັນທີ່ດີທີ່ສຸດ

ໃນໄລຍະຜ່ານມາ, ມັນເປັນການຍາກທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນມີ ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ໃນການປ່ຽນແປງລະບົບການລ້ຽງສັດຂອງເຂົາເຈົ້າ ຍ້ອນວ່າ:

1. ການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງ ຍັງບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້ຕາມຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ໂອກາດທີ່ແທ້ຈິງຂອງຊາວກະສິກອນໄດ້
2. ສາຍພັນພືດອາຫານສັດຍັງບໍ່ທັນເໝາະສົມທີ່ສຸດກັບສະພາບເງື່ອນໄຂຂອງການຜະລິດແບບຄອບຄົວ.

ຮູບສະແດງ 3: ບ້ານ ແລະ ຊາວກະສິກອນ ທີ່ເຂົ້າຮ່ວມການພັດທະນາລະບົບການປູກຫຍ້າລ້ຽງສັດ

ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາເຫຼົ່ານັ້ນ, ໃນປີ 1995 ສູນຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດ/ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແລະ ສູນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳເຂດຮ່ອນສາກົນ (CIAT) ໄດ້ເລີ່ມມີການທົດລອງເພື່ອຊອກຫາສາຍພັນພືດອາຫານສັດທີ່ມີທ່າແຮງທີ່ສຸດ, ແລະ ໄດ້ພັດທະນາວິທີການສຳລັບລະບົບການປູກພືດອາຫານສັດ. ຜົນສຳເລັດຈາກວຽກງານດັ່ງກ່າວນີ້ ສາມາດກຳນົດໄດ້ ສາຍພັນພືດອາຫານສັດຈຳນວນນຶ່ງ ທີ່ສາມາດປັບຕົວໄດ້ດີ ແລະ ມີຄວາມເໝາະສົມກັບເຂດພູດອຍຂອງລາວ.

ສິ່ງທ້າທາຍທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ລະບົບການລ້ຽງສັດແບບຄອບຄົວ ແບບກະເສດສຸມ

■ **ສຸມໃສ່ບັນຫາດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ໂອກາດທີ່ໄດ້ຈາກປະສົບການຂອງຊາວກະສິກອນ**

ໂດຍລວມແລ້ວ, ຊາວກະສິກອນມີຄວາມສົນໃຈໃນການທົດສອບພືດອາຫານສັດ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ເຫັນຢູ່ໃນປັດຈຸບັນເຊັ່ນ: ການຂາດແຄນອາຫານສັດໃນລະດູຝົນ ຫຼື ການສິ້ນເບື້ອງເວລາໃນການໄປຊອກຫາອາຫານສັດ. ເຖິງວ່າ ຈະມີຜົນກະທົບເລີ່ມປະກົດຂຶ້ນໃຫ້ເຫັນຢ່າງຈະແຈ້ງແດ່ແລ້ວ (ເຊັ່ນ: ຈະໄດ້ຂາຍສັດໄດ້ໄວກວ່າ ເນື່ອງຈາກມັນມີການຈະເລີນເຕີບໂຕດີກວ່າ ແລະ ສາມາດຫຼຸດຜ່ອນການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່, ຊຶ່ງເປັນການຫຼຸດຜ່ອນການນຳໃຊ້ແຮງງານ), ແຕ່ພວກມັນຍັງ ບໍ່ທັນສອດຄ່ອງກັບບັນຫາທີ່ຊາວກະສິກອນໄດ້ຍົກມາໃຫ້ເຫັນໃນເບື້ອງຕົ້ນ .

ສິ່ງທ້າທາຍອີກອັນນຶ່ງ ຊຶ່ງບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດໄວ້ກ່ອນແມ່ນການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ປູກພືດອາຫານສັດ ໂດຍທີ່ບໍ່ທັນມີການກະກຽມກ່ຽວກັບການປ່ຽນແປງທາງດ້ານການຄຸ້ມຄອງພືດອາຫານສັດ. ຫຼັງຈາກການຕັດພືດອາຫານສັດໃນເວລາສອງ ຫາ ສາມປີ ເມື່ອທີ່ປູກຫຍ້າ ຈະອອກອາການໃຫ້ເຫັນເຖິງການຂາດແຄນທາດອາຫານ (ໃບເຫຼືອງ ແລະ ຜົນຜະລິດກໍຫຼຸດລົງ). ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ມີຫຼາຍໆວິທີການທີ່ງ່າຍດາຍ ທີ່ຈະສາມາດນຳມາຈັດການກັບບັນຫານີ້ໄດ້ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະເໜີລະອຽດໄວ້ໃນບົດຂອງ ທ່ານ ແພັງສະຫວັນ ແລະ ຄະນະ (2004). ໃນຂະນະທີ່ມີການພັດທະນາເນື້ອທີ່ປູກພືດອາຫານສັດກວ້າງຂວາງອອກ, ຈະມີໂອກາດໃໝ່ອື່ນໆເກີດຂຶ້ນເຊັ່ນກັນ, ຊຶ່ງລວມມີທັງການພັດທະນາແຫຼ່ງອາຫານສັດປະເພດອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ສາລີ, ມັນຕົ້ນ ແລະ ມັນດ້າງສຳລັບເກືອໝູ.

ຊະນິດພັນພືດທີ່ດີທີ່ສຸດ

- *Brachiaria brizantha* 'Marandu' (ບຼີຊັນຕາ)
- *Brachiaria hybrid* 'Mulato' (ມູລາໂຕ)
- *Panicum maximum* 'Simuang' (ກິນີສິມ່ວງ)
- *Stylosanthes guiaeensis* 'Stylo 184' (ສະໂຕໂລ 184)

ຊະນິດພັນອື່ນໆ ທີ່ເຫັນວ່າສາມາດນຳໃຊ້ ແລະ ດັດປັບໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດ

- *Andropogon gayanus* 'Gamba' (ແກມບາ)
- *Brachiaria hybrid* 'Mulato' (ປັດສະປາລອມ)
- *Panicum maximum* 'Simuang' (ເຊຕາເຣຍ ສາຍພັນໂຊລັນເຕີ)
- *Calliandra calothyrsus* 'Besakih' (ກະຖິນແດງ)
- *Gliricidia sepium* 'Retalhuleu' (ແຄຜລັງ)

■ ການຊອກຫາຕະຫຼາດ, ການຕະຫຼາດ ແລະ ພາກເອກະຊົນ

ເຖິງວ່າຈະມີຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າມີໂອກາດຫຼາຍຂຶ້ນ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນການຜະລິດ ແລະ ສົ່ງອອກ ຊັ້ນສັດທີ່ກິນຫຍ້າກໍຕາມ, ແຕ່ກໍຍັງມີສິ່ງທີ່ກົດຂວາງທາງດ້ານການຕະຫຼາດຢູ່. ບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ ຈະລວມມີການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດແບບບໍ່ສະໝໍ່າສະເໝີ, ການໂຫຼວງນຂອງຂໍ້ມູນການຕະຫຼາດກັບມາຫາຜູ້ຜະລິດ, ການຂາດການກວດກາຄຸນນະພາບ ແລະ ການບໍລິການເພື່ອຕອບສະໜອງໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາວິສະຫາກິດ (Connell et al. 2004). ດັ່ງນັ້ນ, ມັນຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງກຳຈັດສິ່ງກົດຂວາງກ່ຽວກັບການຕະຫຼາດເຫຼົ່ານີ້ຢ່າງຮີບດ່ວນ.

ບັນຫາອີກຢ່າງໜຶ່ງ ແມ່ນການປະກອບສ່ວນ ຂອງພາກວິສາຫະກິດເອກະຊົນ ເຂົ້າໃນການພັດທະນາຂະແໜງການລ້ຽງສັດ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນມີໜ້ອຍ. ພາກເອກະຊົນ ທີ່ພະຍາຍາມຈະສ້າງຟາມທອມວົງກໍປະສົບຄວາມລົ້ມເຫຼວ

ໃນກາງປີ 1980, ນັກວິທະຍາສາດຈາກສູນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳເຂດຮ້ອນສາກົນ (CIAT) ໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນປະສົມພັນພືດອາຫານສັດຕະກຸນ ບຣາເກເຣັຍ (*Brachiaria*) ລູກປະສົມສາຍພັນໃໝ່ຂຶ້ນ, ທີ່ຮູ້ກັນດີ ໃນນາມຂອງຫຍ້າ ມູລາໂຕ (*Mulato*) ຊຶ່ງໄດ້ປ່ອຍອອກສູ່ສັງຄົມ ໃນປີ 2001 ແລະ ໄດ້ລວບລວມ ເອົາພໍ່-ແມ່ພັນທີ່ດີເລີດໄວ້ໃນຕົ້ນດຽວກັນ. ຫຍ້າຊະນິດນີ້ ມີທັງຄວາມທົນທານຕໍ່ຄວາມແຫ້ງແລ້ງສູງ ແລະ ສາມາດຜະລິດອາຫານທີ່ມີຄຸນນະພາບສູງໄດ້. ສຳຄັນທີ່ສຸດ ແມ່ນເມັດພັນທີ່ເກັບໄດ້ຈາກລູກປະສົມສາມາດຮັກສາຄຸນນະພາບທີ່ດີຈາກພໍ່ແມ່ໄວ້ໄດ້ເປັນຢ່າງດີ. ດັ່ງນັ້ນ, ມັນຈະບໍ່ເປັນການກົດກັນຊາວກະສິກອນໃນການຂະຫຍາຍພັນ ແລະ ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງຊື້ເມັດພັນຢູ່ຕະຫຼອດ.

- ຫຍ້າ 'ມູລາໂຕ' ເປັນສາຍພັນທີ່ດີທີ່ສຸດໃນສະພາບເງື່ອນໄຂຂອງລາວ, ເຖິງວ່າຍັງຕ້ອງໄດ້ປັບປຸງພັນຢູ່ກໍຕາມ.
- ໂອກາດຂອງຕະຫຼາດສຳລັບ ແກ່ນພັນພືດອາຫານສັດລູກປະສົມສາຍພັນນີ້ແມ່ນ ມີຢ່າງກວ້າງຂວາງ ແລະ ລາວ ເຫັນວ່າເປັນໜຶ່ງໃນຂົງເຂດອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ ທີ່ມີສະພາບເງື່ອນໄຂທາງດ້ານເຕັກນິກທີ່ເໝາະສົມສຳລັບການຜະລິດແກ່ນຫຍ້າຊະນິດນີ້.

ເກືອບທັງໝົດ ເນື່ອງຈາກຂາດການເຂົ້າເຖິງ (ຫຼື ເຂົ້າໃຈ) ການຕະຫຼາດ, ຂາດຄວາມຈະແຈ້ງ ໃນການຄອບຄອງທີ່ດິນ ຫຼື ຂໍ້ຜູກມັດໃນໄລຍະຍາວ. ຖ້າເບິ່ງໃນແງ່ຂອງທ່າແຮງຂອງຕະຫຼາດໃນພາກພື້ນ ໂດຍສະເພາະສຳລັບ ຊັ້ນສັດກິນຫຍ້າ ບວກກັບ ເຕັກໂນໂລຊີທາງດ້ານອາຫານ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງທີ່ມີຢູ່ຢ່າງຫຼາກຫຼາຍ ເຫັນໄດ້ວ່າ ໂອກາດໃນການລົງທຶນ ຂອງພາກເອກະຊົນມີຄວາມສົດໃສຂຶ້ນ. ອຸປະສັກທີ່ສຳຄັນບໍ່ແມ່ນແຕ່ດ້ານເຕັກນິກເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ເປັນມັນຫາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບດ້ານນະໂຍບາຍ, ການຄ້າ ແລະ ການກັກກັນສັດ. ໂດຍສະເພາະ, ໃນການພັດທະນາຕະຫຼາດລົງອອກງົວເປັນ ໂຕຢ່າງຖືກກົດໝາຍນັ້ນ ຈະຂຶ້ນກັບການຕັດສິນໃຈໃນການກຳນົດລະບຽບຫຼັກການກ່ຽວກັບການຄ້າຊາຍແດນ ແລະ ຂໍ້ຈຳກັດກ່ຽວກັບພະຍາດປາກເປື້ອຍລົງເລັບ

■ **ການພັດທະນາສາຍພັນພືດອາຫານສັດ ທີ່ມີຄຸນນະພາບທີ່ດີ**

ຈຸດເລີ່ມຕົ້ນເພື່ອເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນມີຄວາມສົນໃຈໃນການປູກພືດອາຫານສັດນັ້ນແມ່ນຄຸນສົມບັດຂອງສາຍ ພັນພືດອາຫານສັດນັ້ນເອງຄື ມັນຕ້ອງມີຄວາມສົມບູນ ແລະ ສາມາດສະໜອງຜົນຜະລິດໄດ້ສູງໃນເວລາອັນສັ້ນ. ໃນໄລຍະລິເລີ່ມຊາວກະສິກອນຈະມີຄວາມສົນໃຈນ້ອຍຕໍ່ຄຸນນະພາບອາຫານທີ່ດີກວ່າ, ໂດຍສະເພາະ ຕໍ່ພືດຕະກູນ ຖົ່ວທີ່ມີຜົນຜະລິດຕໍ່າກວ່າ ແລະ ໃຊ້ເວລາຫຼາຍກວ່າໃນການປູກ (Pengellyetal.2004). ໃນປັດຈຸບັນຊາວ ກະສິກອນໄດ້ມີການປ່ຽນແປງລະບົບການລ້ຽງສັດໄປສູ່ການຜະລິດເພື່ອເປັນສິນຄ້າ, ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະ ພັດທະນາແຫຼ່ງອາຫານສັດທີ່ມີຄຸນນະພາບ ທີ່ດີກວ່າສຳລັບເປັນອາຫານເສີມໃຫ້ແກ່ສັດທີ່ກຳລັງມີການຜະລິດ, ເຊັ່ນ: ງົວແມ່ມານ ຫຼື ໝູທີ່ກຳລັງຈະເລີນເຕີບໂຕ.

■ **ການພັດທະນາພືດອາຫານສັດ ສຳລັບສັດນ້ອຍ**

ໃນປັດຈຸບັນກໍ່ຫາເລີ່ມມີຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບທ່າແຮງຂອງພືດອາຫານສັດທີ່ມີຄຸນນະພາບທີ່ດີສຳລັບສັດລ້ຽງ ທີ່ບໍ່ແມ່ນສັດຄັງເອື້ອງ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນໝູ, ໄກ່ ແລະ ປາ. ລະບົບການລ້ຽງສັດເຫຼົ່ານັ້ນແມ່ນ ມີຄວາມ ສຳຄັນສຳລັບບ້ານທີ່ທຸກຍາກ ແລະ ສຳຄັນຄົນທີ່ທຸກຍາກໃນບ້ານ. ການ ປັບປຸງພືດອາຫານສັດສຳລັບສັດລ້ຽງປະເພດນີ້ຈະເປັນທ່າແຮງທີ່ດີ ແລະ ຈະມີຜົນທາງບວກຕໍ່ຄວາມທຸກຍາກ.

ມັນແມ່ນຊາວກະສິກອນທີ່ເປັນຜູ້ຄົນຄິດ

ບົດຮຽນທີ່ເປັນ ຂອດກຸນແຈຈາກວຽກນີ້ແມ່ນພະນັກງານ ສິ່ງເສີມບໍ່ຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງມີ “ສູດສຳເລັດຮູບ” ເພື່ອທີ່ຈະໄປສິ່ງເສີມໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ. ພຽງແຕ່ສະໜອງ “ເຕັກໂນໂລຊີດີບ” ທີ່ມີລັກສະນະຫຼາກຫຼາຍ (ໃນກໍລະນີນີ້ແມ່ນສາຍພັນພືດອາຫານສັດ) ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ສຳຄັນທາງດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ຫຼັງຈາກນັ້ນ ນຳໃຊ້ວິທີການສິ່ງເສີມເພື່ອກະຕຸ້ນໃຫ້ຊາວກະສິກອນມີການຄົ້ນຄິດແລ້ວຜົນກະທົບຫຼາຍໆຢ່າງທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດມາກ່ອນກໍຈະເກີດຂຶ້ນເອງ.

ເຖິງວ່າ ບາງຄັ້ງຄາວຈະປະສົບກັບຄວາມຜິດພາດກໍຕາມ, ແຕ່ວ່າຄວາມຜິດພາດດັ່ງກ່າວ ຈະກາຍເປັນບົດຮຽນອັນລຳຄ່າ. ໃນກໍລະນີຂອງພືດອາຫານສັດ, ຜົນປະໂຫຍດທີ່ເກີດຂຶ້ນໂດຍປົກກະຕິແລ້ວ ຈະບໍ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ບັນຫາທີ່ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການຢາກຈະແກ້ໄຂໃນໄລຍະສັ້ນ, ແຕ່ຜົນປະໂຫຍດດັ່ງກ່າວນີ້ ຈະເກີດມາຈາກການປັບປຸງລະບົບການລ້ຽງສັດຂອງເຂົາເຈົ້າ ໂດຍທີ່ມີພືດອາຫານສັດເປັນສິ່ງສະໜອງໂອກາດ ແລ້ວພວກເຂົາຈິ່ງຈະເຫັນໄດ້ວ່າ ມັນແມ່ນຜົນປະໂຫຍດທີ່ເກີດມາຈາກພືດອາຫານສັດ .

ສຳລັບຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມຂອງບົດນີ້ທ່ານສາມາດຄົ້ນຫາໄດ້ຈາກ:

Horne, P.M. & Stur, W.W. 1999. ການພັດທະນາເຕັກໂນໂລຊີພືດອາຫານສັດຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນຈະຄັດເລືອກສາຍພັນພືດອາຫານສັດແນວໃດເພື່ອນຳສະເໜີຕໍ່ຊາວກະສິກອນ ACIAR Monograph 62.

Stur, W.W. & Horne, P.M. 2001. ການພັດທະນາເຕັກໂນໂລຊີພືດອາຫານສັດຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນຈະປູກ, ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ພືດອາຫານສັດແນວໃດ. ACIAR Monograph 88.

Horne, P.M. & Stur, W.W. 2003. ການພັດທະນາທາງອອກທາງດ້ານກະສິກຳຮ່ວມກັບຊາວກະສິກອນລະດັບຄອບຄົວ-ຈະເລີ່ມຕົ້ນກັບວິທີການແບບມີສ່ວນຮ່ວມແນວໃດ ACIAR Monograph 99.

ທັງໝົດນີ້ແມ່ນໄດ້ພິມເຜີຍແຜ່ເປັນພາສາອັງກິດ, ລາວ, ອິນໂດເນເຊັງ, ໄທ, ວຽດນາມ, ຈີນ, ພະມ້າ ແລະ ກຳປູເຈັງ ແລະ ສາມາດຫາໄດ້ຈາກຫ້ອງການ CIAT, PO Box 783, ວຽງຈັນ, ລາວ.

ເອກະສານອ້າງອີງ:

- ADB. 2001. Participatory Poverty Assessment, Lao People's Democratic Republic. Manila.
- Connell, J.G., Millar, J., Photakhun, V. & Pathammavong, O. Strategies for Scaling Up: Technology Innovation and Agro-enterprise Development. Workshop on Poverty Reduction and Shifting Cultivation Stabilisation in the Uplands of the Lao PDR: Technologies, approaches and methods for improving upland livelihoods. Luangprabang, 27-30 January 2004.
- FLSP. 2002. Results of the Baseline Study conducted in 8 villages in Xiengkhuang and Luang Prabang in May 2002. Vientiane.
- Horne, P.M. & Stür, W.W. 2003. Developing agricultural solutions with smallholder farmers - how to get started with participatory approaches. ACIAR Monograph No. 99. Canberra.
- Pengelly, B.C., Whitbread, A.M., Mazaiwana, P.R. & Mukombe, N. 2004. "Tropical forage research for the future - better use of research resources to deliver adoption benefits to farmers". In Whitbread, A.M. and Pengelly B.C. eds. Tropical legumes for sustainable farming systems in southern Africa and Australia. Canberra. ACIAR Proceedings series 115:28-37.
- Phengsavanh, P., Fahrney, K., Phimpachanhvongsod, V. & Varney, G. Livestock Intensification: forage and livestock technologies for complex upland systems. Workshop on Poverty Reduction and Shifting Cultivation Stabilisation in the Uplands of the Lao PDR: Technologies, approaches and methods for improving upland livelihoods. Luangprabang, 27-30 January 2004.
- Stür, W.W., Horne, P.M., Hacker, J.B. and Kerridge, P.C. eds. 2000. "Working with farmers: the key to adoption of forage technologies". Proceedings of an international workshop, Cagayan de Oro City, Mindanao, the Philippines, 12-15 October 1999. Canberra. ACIAR Proceedings, No. 95.
- Stür, W.W., Gray, D. & Bastin, G. 2002. Review of the livestock sector in the Lao People's Democratic Republic. ADB. Manila.
- Vercoe, J., Coffey, S., Farrell, D.J., Rutherford, A. & Winter, W.H. 1997. ILRI in Asia: an assessment of priorities for Asian livestock research and development. International Livestock Research Institute. Nairobi.

ລວບລວມໂດຍ:

Viengsavanh Phimpachanhvongsod (v.phimpachanhvongsod@cgiar.org) and Peter Horne (p.horne@cgiar.org)